

maar áándacht voor de vox humana, die hier klinkt en waarnaar hij ons wilde laten luisteren om zo de vox Dei te verstaan. Op duidelijke wijze blijkt dat o.a. uit zijn grote aandacht voor de grammatica van het N.T. in de voor Nederland vrij bewerkte grammatica van Robertson. Wel heeft hij in allerlei uitspraken gewaarschuwd voor wat hij de „louter grammatisch-historische” exegese noemde en erkende hij de waarheidselementen in de zgn. existentielle exegese, waarvoor hij zegt bij Calvijn honderden, zo niet duizenden plaatsen te noemen zijn. Elke exegese, die – zo schrijft hij in 1941 – de Schrift de facto neemt als een object, dat haar niet aangaat, is uit den boze. Maar dit accentueren van een beslissende dimensie minimaliseerde de concreetheid en de exactheid der exegetische bemoeienis niet en voor niets is Grosheide zo bang geweest als voor een vlucht uit de concreetheid, die in de verba der Schrift voor ons stond. Niet voor niets citeerde Grosheide een woord van Luther: „Die wahre, rechte Theologie ist die Grammatik” en het woord van Luther was stellig naar zijn hart: „Wiewohl das Evangelium allein durch den Heiligen Geist gekommen ist und täglich kommt, so ist’s doch durch Mittel der Sprachen gekommen. So lieb nun als uns das Evangelium ist, so hart lässt uns über den Sprachen halten. Denn Gott hat seine Schrift nicht umsonst allein in die zwei Sprachen schreiben lassen, das A.T. in die hebräische, das neue in die Griechische. Und lasst uns das gesagt sein, dass wir das Evangelium nicht wohl werden erhalten ohne die Sprachen. Die Sprachen sind die Scheiden, darin dies Messer des Geistes steckt. Sie sind der Schrein, darinnen man dies Kleinod trägt. Lasst uns das gesagt sein”.

Grosheide heeft het zich laten zeggen en het gepractiseerd in zijn aandacht voor tekst en grammatica. Het was niet een persoonlijke interesse alleen van iemand, die ook zijn kandidaats klassieke letteren had gedaan, maar een appellerend respect voor de *textualiteit*, die men alleen maar tot eigen schade en tot schade van de kerk kon verwaarlozen. Vandaar ook zijn belangstelling voor de teksteritiek o.a. in publicaties over de tekst en over het teksteritisch systeem van Von Soden (in 1914). En inhoudelijk: vandaar ook zijn veelvuldig protest tegen de dogmatische exegese, de overheersing van de exegese door de dogmatiek, hoeveel waardering Grosheide ook voor dogma en belijdenis had. De exegese – aldus Grosheide – zoekt niet angstvallig met een bepaald Schriftwoord een dogma te steunen. Als voorbeeld haalt hij een theoloog